

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Грачова Ірина Євгеніївна

УДК 811.111'36 – 112

**СТАНОВЛЕННЯ КЛАСУ СЛІВ-КВАНТИФІКАТОРІВ
В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (VII – XVII СТ.)**

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Київ – 2007

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі граматики та історії англійської мови Київського національного лінгвістичного університету, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор
Буніятова Ізабелла Рафаїлівна,
Київський національний лінгвістичний університет,
кафедра граматики та історії англійської мови,
завідувач кафедри

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Гамзюк Микола Васильович,
Київський національний лінгвістичний університет,
декан факультету німецької мови, завідувач кафедри

кандидат філологічних наук, доцент
Михайленко Валерій Васильович,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, кафедра англійської мови,
завідувач кафедри

Захист відбудеться 23 січня 2008 року о 12.30 годині на засіданні спеціалізованої ради Д 26.054.02 Київського національного лінгвістичного університету (03680, МСП, Київ-150, вул. Велика Васильківська, 73).

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Київського національного лінгвістичного університету (вул. Велика Васильківська, 73).

Автореферат розіслано 19 грудня 2007 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
професор О.М.Кагановська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Реферована робота присвячена розгляду лексико-граматичного класу слів-квантифікаторів у контексті історичного розвитку англійської мови. Звернення до цієї теми зумовлене важливістю вивчення процесів, які відбувались в еволюції граматичних одиниць англійської мови. Новий підхід до пояснення історичних зрушень у синтаксисі різних мовних систем, запропонований генеративною граматикою в другій половині ХХ ст., уможливив отримання вірогідних результатів у діахронних студіях. Синтаксичні зміни відбуваються як результат аналогії, в основі якої лежить реінтерпретація або реграматизація давніх поверхневих структур, що нівелює колишні відмінності і створює нові (N.Chomsky, D.Lightfoot). Урахування дії зазначеного принципу в дослідженні германських мов сприяло розв'язанню таких проблем, як розкриття механізмів граматичних змін (І.Р.Буніятова, В.Д.Івшин, N.Chomsky, A.Kroch), варіативності мовних одиниць (M.Rissanen), розбудові теорії універсалій (R.Lass). Вивчення англійських слів-квантифікаторів *all, any, both, each, either, every, (a) few, half, (a) little, many, more, most, much, none, several, some* в історичній перспективі зумовлює залучення концептуальних засад інших дисциплін, у тому числі філософії та логіки.

У філософії вивчення цих слів пов'язувалося насамперед із проблемами буття та пізнання (В.З.Панфілов) і становленням категорії кількості (Л.Леві-Брюль, М.А.Парнюк) в аспекті від чуттєво-конкретного до абстрактного сприйняття дійсності. Слова-квантифікатори як репрезентанти категорії кількості, будучи об'єктом вивчення в логіці, отримали назву логічних кванторів і визначаються чинниками, що формують логіко-семантичні аспекти речення (В.З.Демьянков, О.В.Падучева, R.Montague).

Аналізу слів, спеціалізованих як позначення кількості, у філологічних студіях присвячено чимало праць вітчизняних (І.О.Бодуен де Куртене, В.З.Панфілов, О.М.Пешковський, Л.Г.Акуленко, С.А.Жаботинська, О.М.Медвідь, А.А.Молчанов, С.О.Швачко, Є.В.Щебетенко) та зарубіжних лінгвістів (G.Carden, S.Greenbaum, G.Lakoff, D.Lightfoot, R.Quirk, N.Wrenn, V.Hall Partee). Проте становлення та статус цих слів на різних етапах розвитку англійської мови залишається недостатньо висвітленими.

З огляду на важливість поглиблених вітчизняних синтаксичних студій у діахронному аспекті в реферованій роботі були розглянуті питання, пов'язані з функціонуванням англійських слів-квантифікаторів у реченні, що потребувало застосування новітнього процедурного апарату, насамперед напрацьовань генеративної граматики (R.Freidin, L.Haegeman, E.Traugott).

Актуальність цієї дисертаційної роботи визначається загальною спрямованістю сучасних граматичних студій на вивчення проблем функціонування й розвитку мовних систем. Невизначеність питань,

пов'язаних з відсутністю інтегрального підходу до дослідження слів-квантифікаторів в аспекті історичного розвитку англійської мови, зумовлює необхідність вивчення структурних та функціональних ознак слів-квантифікаторів в англійській мові давньо-, середньо- та ранньомовноанглійського періодів у контексті загальної проблематики їх походження, формування й розвитку.

Зв'язок роботи з науковими темами. Дисертацію виконано в межах комплексної теми “Мова, текст, дискурс у синхронії та діахронії” кафедри граматики та історії англійської мови Київського національного лінгвістичного університету, затвердженої вченою радою Київського національного лінгвістичного університету (протокол № 2 від 27 вересня 2004 року). Проблематика дисертації вписується в коло питань, досліджуваних згідно з держбюджетною науковою темою Міністерства освіти і науки

України “Функціональні моделі тексту та дискурсу в синхронії та діахронії: когнітивний, комунікативний та емотивний аспекти” № 0106U002115, затвердженою вченою радою КНЛУ (протокол № 6 від 30 січня 2005 р.).

Метою дисертаційного дослідження є визначення шляхів становлення та напрямів розвитку класу слів-квантифікаторів в англійській мові VII–XVII ст. з урахуванням їх основних структурних, семантичних та синтаксичних особливостей.

Мета роботи передбачає вирішення таких **завдань**:

- розглянути місце слів-квантифікаторів у лексико-семантичній групі одиниць на позначення кількості;
- виявити історичні умови формування слів-квантифікаторів у давньо-, середньо- та ранньомовноанглійський періоди з урахуванням загальних особливостей попередніх етапів розвитку мови;
- окреслити мовні та позамовні чинники, що вплинули на становлення досліджуваних одиниць у період із VII по XVII ст.;
- висвітлити структурні характеристики, графічне вираження та семантичну сполучуваність слів-квантифікаторів у середньоанглійський період;
- визначити граматичний статус слів-квантифікаторів у різні періоди історії англійської мови;
- виділити основні моделі синтаксичної дистрибуції слів-квантифікаторів в англійській мові VII–XVII ст.

Об'єктом дослідження є клас слів-квантифікаторів англійської мови у давньо-, середньо- та ранньомовноанглійський періоди її розвитку.

Предметом є граматичний статус слів-квантифікаторів на різних етапах розвитку англійської мови та особливості становлення й

функціонування цих слів у період із VII по XVII ст. з урахуванням взаємодії внутрішніх і зовнішніх чинників мовного розвитку.

В основу нашої **гіпотези** про специфічний статус слів-квантифікаторів в історії англійської мови покладено механізм радикальної реінтерпретації, який дозволяє виявити реалізацію синтаксичних дистрибуцій досліджуваних одиниць і простежити зміни в їх структурі і семантиці. Цим змінам передують тривалий період накопичення кількісних ознак, який завершується появою якісно нового мовного об'єкта.

Матеріалом дослідження слугували слова-квантифікатори, відібрані для дослідження шляхом суцільної вибірки з різних за жанром англійських текстів VII–XVII ст. Загальна кількість отриманих унаслідок цієї процедури одиниць становить для давньоанглійського періоду 2382, для середньоанглійського 14639, а для ранньомовноанглійського 3617. Кількість проаналізованих пам'яток – 47 назв. У нашому дослідженні використана періодизація історії англійської мови, запропонована М.Ріссаном та ін. У ній давньоанглійський часовий зріз поділено на чотири підперіоди, а саме: *OE1*: ...– 850, *OE2*: 850 – 950, *OE3*: 950 – 1050, *OE4*: 1050 – 1150; у середньоанглійському періоді виділено ранньо- та пізньосередньоанглійський періоди, які, у свою чергу, діляться на підперіоди: *ME1*: 1150 – 1250, *ME2*: 1250 – 1350, *ME3*: 1350 – 1420, *ME4*: 1420 – 1500; ранньомовноанглійський період у цій класифікації має такі підперіоди: *ENE1*: 1500 – 1570, *ENE2*: 1570 – 1640, *ENE3*: 1640 – 1710 (М.Ріссанен). Пам'ятки були відібрані, виходячи з прагнення охоплення всіх трьох досліджуваних періодів і різних жанрів літературної спадщини, таких як агіографічні твори та ліро-епічні твори, поезія, заклинання, історичні хроніки та ін. Використано матеріал перекладних, тлумачних, історичних й етимологічних словників.

Методи дослідження зумовлені метою, завданнями та специфікою аналізу писемного мовлення VII–XVII ст. Відтворення еволюційних процесів у граматичній системі англійської мови ґрунтується на прийомах *порівняльно-історичного аналізу* з елементами *компонентного аналізу*. Інтерпретація семантики й структури синтаксичних конструкцій у давніх текстах базується на застосуванні трансформаційних правил *теорії керування та зв'язування* Н.Хомського. Визначення загальних принципів реалізації слів-квантифікаторів у реченні та їхніх особливостей ґрунтується на методиці *дистрибутивного аналізу*. Для встановлення особливостей функціонування слів-квантифікаторів у текстах давньо-, середньо- та ранньомовноанглійських пам'яток використовується *описовий метод*. Методика *кількісного аналізу* мовних фактів дозволила простежити деякі тенденції вживання та розвитку слів-квантифікаторів в англійській мові VII–XVII ст., зокрема частотність окремих одиниць.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній уперше у вітчизняній англістиці для дослідження англійських слів-квантифікаторів в аспекті розвитку англійської мови (VII–XVII ст.) у різних за жанрами текстах застосовано механізм радикальної реінтерпретації. Це дозволило дослідити системні відношення в англійській мові на етапі її розвитку, позначеному, з одного боку, відносною стабільністю, відсутністю кардинальних змін, а з другого – поступовим наростанням якісних зрушень, які посилюються наприкінці середньоанглійського періоду. Досліджено, що становлення та розвиток слів-квантифікаторів як граматичного класу у давньо-, середньо- та ранньоніовоанглійському періодах носив системний характер. У межах дисертаційного дослідження детально розглянуто поняття “протоквантифікатори”. Новими є результати вивчення основних засобів реалізації цих слів у англійському реченні VII–XVII ст., зокрема, базових синтаксичних дистрибуцій, якими є предетермінативна, постномінативна, номінативна, поява конструкції з *of* тощо; визначення умов семантичної сполучуваності квантифікаторів з різними лексико-граматичними розрядами слів, а також з’ясування динаміки виокремлення цих слів протягом кожного окремого досліджуваного періоду.

Теоретичне значення дисертації зумовлене новим підходом до розв’язання проблеми виникнення та становлення класу слів-квантифікаторів упродовж давньо-, середньо- та ранньоніовоанглійського періодів з урахуванням останніх досягнень лінгвістичної науки. Виявлення тенденцій еволюції цього класу слів сприяє подальшій розбудові таких теоретичних проблем, як синтаксичні зміни та варіативність мовних одиниць. Результати дослідження є внеском у порівняльно-історичне, загальне й германське мовознавство. Запропонована методика, отримані результати та висновки дослідження можуть бути використані в подальших теоретичних розробках не тільки у царині історичного синтаксису, а й у працях з проблематики загальної теорії мовної еволюції та динаміки розвитку мовних систем.

Практична цінність дисертації полягає в можливості використання її результатів, основних положень, висновків та ілюстративного матеріалу в навчальних курсах з історії англійської мови (розділи “Частини мови”, “Синтаксис”), вступу до германського мовознавства (розділ “Частини мови”), а також у курсі теоретичної граматики (розділ “Частини мови”), у створенні відповідних розділів підручників та методичних посібників з історії англійської мови, а також у науково-дослідній роботі студентів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації були апробовані на міжнародному конференц-семінарі “Текст, текстолінгвістика і дискурс, дискурсознавство у світлі когнітології” (Вінниця, 2005 р.); на п’яти міжвузівських конференціях: “Лінгвістична наука і освіта у європейському вимірі” (Київ, 2005 р.), “Актуальні проблеми

лінгвістики та лінгводидактики у контексті євроінтеграції” (Київ, 2006 р.), “Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур” (Донецьк, 2006 р.), “Мови у відкритому суспільстві” (Чернігів, 2006 р.), “Лінгвістика та лінгводидактика у сучасному інформаційному суспільстві” (Київ, 2007 р.); на вузівській науковій конференції (Вінниця, 2005 р., 2006 р.) та інтернет-конференції “Мова. Освіта. Культура” (Вінниця, 2005 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження відображено в 3 статтях, опублікованих у фахових виданнях ВАК України (1,8 др. арк.), та в шести тезах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій – 2,86 др. арк.

Загальний обсяг роботи. Обсяг тексту дисертації складає 185 сторінок, загальний обсяг праці разом з бібліографією становить 217 сторінок. Список використаної літератури включає 282 позиції, з них 114 іноземними мовами, список лексикографічних джерел нараховує 18 позицій.

Структура дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списків використаної наукової літератури, довідкової літератури, джерел ілюстративного матеріалу.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної проблеми, окреслено мету й завдання роботи, визначено її об’єкт та предмет, відзначено наукову новизну, теоретичне й практичне значення отриманих результатів, визначено доцільність використаних методик дослідження, сформульовано основні положення, що виносяться на захист, наведено відомості про апробацію результатів.

Перший розділ присвячено аналізу сучасних зарубіжних та вітчизняних концепцій генези й розвитку слів-квантифікаторів, зокрема у германських мовах. Окремо розглянуто питання про логічну структуру квантифікаторів, місце та реалізацію їх у лексико-семантичній групі одиниць на позначення кількості, висвітлені статус цих слів у різних граматичних студіях та різні підходи до класифікації слів-квантифікаторів у сучасній англійській мові.

У **другому** розділі проаналізовано загальний напрям розвитку класу слів-квантифікаторів в історичній перспективі, звернено увагу на морфологічну й синтаксичну кореляцію між квантифікаторами та прикметниками, досліджено основні синтаксичні дистрибуції цього класу слів у мові давньоанглійського періоду.

Третій розділ присвячено дистрибуційним змінам класу слів-квантифікаторів, структурній організації їх у середньому та ранньоновоанглійському періодах англійської мови, розглянуто питання про становлення слів-квантифікаторів як окремого граматичного класу.

Проаналізовано частотність уживання квантифікаторів у писемному мовленні в зазначені періоди.

У загальних висновках підведено підсумки проведеного дослідження й накреслено перспективи подальших наукових розробок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Розділ 1. “*Концептуальні засади вивчення класу слів-квантифікаторів у сучасних граматичних студіях*”. У мовах багатьох народів світу є слова із затемненим частиномовним статусом, що спричиняє численні дискусії стосовно природи й становлення таких одиниць. Серед слів з гібридною природою (термін В.В.Виноградова) особливий інтерес становлять слова-квантифікатори, вивчення яких залишається на периферії інтересу дослідників, що працюють у царині історичної англістики.

У лінгвістичній літературі є чимало різноманітних термінів на позначення слів досліджуваного класу, зокрема, “рахункові слова”, “квантитативи”, “нумеративи”, “квантифікатори”, “квантори”. Однак в англійській граматичній традиції переважно послуговуються запропонованим О.Есперсеном терміном “квантифікатор”, етимологія якого, на наш погляд, повністю відбиває семантику досліджуваних одиниць. У назві цього класу слів відбита їхня характерна риса, яка полягає у відтворенні абстрактного й досить узагальненого за своєю природою значення кількості (О.Есперсен). Терміном “квантифікатор” позначають слова: *all, any, each, either, every, (a) few, half, (a) little, many, more, much, none, some (скільки-то, трохи), several* та деякі інші, семантика яких відзначається високим ступенем узагальненості, оскільки вони позначають неконкретну кількість. *Some* та *any*, наприклад, відносять до класу слів-квантифікаторів лише в тих контекстах, де вони актуалізують кількісне значення.

Для з'ясування місця слів-квантифікаторів серед інших мовних одиниць на позначення кількості звернемося до принципів організації мовного поля кількості, за визначенням С.О.Швачко. Центральне місце в цьому полі належить числівникам, основною ознакою яких є наявність опорної семи числа, відсутньої у квантифікаторів. Слова-квантифікатори утворюють особливу групу одиниць, що виражають неточну (невизначену) кількість і складають периферію цього поля.

Відсутність у сучасній лінгвістиці єдиних критеріїв для розмежування лексико-граматичних класів слів позначилася, зокрема, на невизначеності частиномовного статусу слів-квантифікаторів. Така ситуація зумовлює необхідність розгляду наявних підходів до інтерпретації місця слів-квантифікаторів серед функціонально та семантично близьких частиномовних одиниць.

Фокусування уваги на розмежуванні числівників, займенників і детермінативів, виокремлення з-поміж них квантифікаторів характерне для дослідників цих проблем як серед славістів (В.В.Виноградов, О.О.Потєбня), так і германістів вітчизняної граматичної традиції (О.І.Смирницький, В.М.Ярцева). Клас слів, що є предметом розгляду, Л.В.Щерба назвав “кількісні слова” (Л.В.Щерба), об’єднавши в ньому кількісні числівники й неозначені займенники, тобто розглядаючи їх як слова однієї частини мови. За Н.Ю.Шведовою, слова на зразок *скільки, декілька, багато, мало* – це займенники-числівники. Згідно з підходами авторів української функціональної граматики, числівники не мають самотійного частиномовного статусу, а українські одиниці – еквіваленти англійських квантифікаторів – належать до розряду неозначених кількісних числівників (І.Р.Вихованець, К.Г.Городенська).

На певному етапі розвитку вітчизняної германістики займенники та числівники було прийнято об’єднувати в спільний лексико-граматичний клас слів (В.М.Ярцева), або зараховувати до розряду займенників (О.І.Смирницький). У сучасній англістиці числівники розглядають у когнітивно-ономасіологічному ракурсі, виділяючи числівники і квантифікатори як окремі частини мови на підставі їх просторової предметної форми (С.А.Жаботинська). Отже, у вітчизняній лінгвістиці проблему визначеності класу квантифікаторів вирішують у два способи: квантифікатори – це самотійна частина мови (С.А.Жаботинська, Є.В.Щебетенко) або квантифікатори й числівники належать до одного класу слів (А.А.Молчанов).

У своєму дослідженні слідом за С.А.Жаботинською, Д.Лайтфутом, Є.В.Щебетенко та ін. вченими схиляємось до висновку, що слова-квантифікатори та числівники належать до двох різних граматичних класів і визначаємо квантифікатори як слова, об’єднані семантикою невизначеної кількості, що виступають у мові одним із спеціалізованих засобів вираження кількісних відношень й отримують самотійний категоріальний статус внаслідок притаманній тільки їм синтаксичної дистрибуції у реченні.

На особливу увагу заслуговують квантифікатори, умовно названі “плаваючими” (floating), які позиційно відокремлені від іменних фраз (NP), до яких належать (Л.Хегман), напр.:

двн.-англ. Hit is Adame eall forgolden (Genesis, 756) – “Він Адам зараз усіх нагородить”.

Така дистрибуція властива давньоанглійському періоду, але в сучасній англійській мові вона відновлюється, оскільки лакуна, яка існувала протягом XI–XV ст. заповнилась новими структурними та синтаксичними моделями.

Розділ 2. “Клас слів-квантифікаторів у мові давньоанглійського періоду”. Мовні одиниці, що історично передують оформленню

квантифікаторів у окремий клас, отримали назву “протоквантифікаторів” (pre-quantifiers) (Д.Лайтфут). З позиції структури давньоанглійські протоквантифікатори морфологічно тотожні давньоанглійським прикметникам, оскільки мають однакові категоріальні риси: рід, число, відмінок, поділяються за основами й мають дві форми закінчень: сильні та слабкі. Отже, їх частиномовний статус склався ще з давньоанглійського періоду.

Для прикметників того часу були характерні такі дистрибуції: предномінативна, преддетермінативна, постномінативна, номінативна, плаваюча, а також структурна позиція з іменником у родовому відмінку. Впродовж наступних періодів становлення англійської мови всі названі позиції, окрім предномінативної, зникають, що пов’язане із закріпленням ад’єктивів у препозиції до NP.

Давньоанглійській мові притаманні ознаки OV-типу, чим пояснюється постпозиція протоквантифікаторів до означуваної одиниці, що дозволяє виділити їх з класу прикметників. У автентичних текстах цього періоду дистрибутивні характеристики різняться: постдетермінативна є домінантною в “Beowulf”, а преддетермінативна – в “The Anglo-Saxon Chronicle”. У цей період спостерігається також лінійне вживання двох протоквантифікаторів на зразок Pre-Q + Pre-Q.

Протоквантифікатори відмінні за своїм походженням: двн.-англ. етимони *eal*, *micel*, *sum*, *manig* (*fela*), *fea*, *nænig*, *læs*, *seuerall* мають праіндоєвропейське коріння, а *ælc*, *gehwilc*, *cenig*, *mara*, *mæst*, *lytel*, *lyt*, *healf*, *begen*, *gæ-hwæþer* розвинулися на прагерманському ґрунті (С.Аніон, Е.Кляйн, В.Скіт).

Виділяючи давньоанглійські протоквантифікатори *eal* (> англ. all), *cenig* (> англ. any), *begen* (> англ. both), *ælc* (> англ. every), *gehwilc* (> англ. each), *gæ-hwæþer* (> англ. either), *fea* (> англ. few), *healf* (> англ. half), *læs* (> англ. less), *lytel*, *lyt* (> англ. little), *manig* (> англ. many), *micel* (> англ. much), *monig* (> англ. many), *mara* (> англ. more), *mæst* (> англ. most), *nænig* (> англ. none), *sum* (> англ. some), *seuerall* (> англ. several) та ін. в окремий лексико-граматичний клас слів ми виходили з їхньої диференційної ознаки – вживання в однакових синтаксичних дистрибуціях у реченні. У нашому дослідженні поняття “дистрибуція” є стрижневим, оскільки на кожну мовну одиницю (за винятком речення) більшою або меншою мірою накладаються обмеження щодо контекстів, у яких ця одиниця може актуалізуватися. Цим фактом пояснюється те, що кожна мовна одиниця (рівнем нижче речення) має специфічну дистрибуцію (Дж.Лайонз).

Найчастотнішим протоквантифікатором у давньоанглійській мові є слово *all* (1028), потім *much* (374), *some* (163), *every* та *each* (162), *many* (152), *fela* (148), *any* (91), *more*, *most* (75), *half* (57), *little* (52), *both* (36), *none* (27),

найменш частотними виявились одиниці *less* та *few* (по 8); у наших матеріалах жодного разу не трапився протоквантифікатор *several*.

Загальна кількість слововживань найуживанішого протоквантифікатора *all* становить 1028 (43,12% від загальної кількості слововживань). Двн.-англ. *eall* має такі відповідники в інших германських мовах: двн.-фриз. *al, ol*; двн.-сакс., двн.-в.-нім. *al*, двн.-півн. *allr*, гот. *alls*; *eall* < PG. **alnaz*. Gen. Pl. of двн.-сакс. *eal* має форму *eastra*, пізніше в англійській літературі зустрічається *aller*, а іноді *alder* із нібито зайвим елементом *d* (С.Аніон). У проаналізованих пам'ятках давньоанглійського періоду цей протоквантифікатор має таку дистрибуцію:

предномінативна (PreN) (289; 28,11%):

Ræs an scyppend wat ealle þing (ÆCLives, рядки 41-42, 12) – “Це лише один Творець знає про все”;

предетермінативна (PreDet) (197; 19,16%):

Her Romane gesomnodon al þa goldhord þe on Bretene wæron (Chronicle, an 418) – “Цього року римляни зібрали всі запаси золота, що були в Британії”;

постномінативна (PostN) (134; 13,03%):

wiþ ða gefuhton, þa scipo alle geræhton, þa men ofslogon; (Chronicle, an 885) – “і вони боролися з ними, узяли кораблі всі й убили чоловіків”;

абсолютна (Abs.) (131; 12,74%):

Inc hyrað eall (Genesis A,B, 205) – “Незадоволення відчули всі”;

після особового займенника (after PerPro) (98; 9,5%):

Na sceal hafað || þurh drihtnes miht daed gefremede || ðe we ealle aer nemeahton snyttrum besyrwan (Beowulf, 938-941) – “Тоді воїн з допомогою Господа, зробив те, що ми всі не могли здійснити”;

номінативна (Nom.) (63; 6,13%):

Eall is earfoðlic eorþan rice (The Wanderer, 106) – “Усе є важким у царстві на землі”;

постдетермінативна (PostDet) (39; 3,8%):

Hi feollon þa ealle mid Oswolde cyning on gebedum (Ælfric's Life of King Oswald, 19-20) – “Вони впали всі з королем Освальдом на молитву (молитися)”;

структурна позиція з родовим відмінком (with Gen.) (32; 3,11%):

Æfter þam we bebeodað þætte ealles folces æw ond domas ðus sien gehealdene (From the Laws, 13-14) – “Після того ми наказали, щоб закони та статуту всіх народів виконувались”;

предномінативна з *man, mon* (PreN with man, mon) (15; 1,46%):

Hi eft arisað, swa swa ealle menn dōð (Ælfric on the old Testament, 119-121) – “Вони знову піднялись, як усі люди зробили”;

з числівником (with Num.) (11; 1,07%):

Swa þu hælepum eart ana eallum eorþbuendum weard and wisa (Daniel, 563-565) – “Оскільки ти є одним з мешканців землі, захищай та розумним будь”;

постномінативна з *man, mon* (PostN with man, mon) (7; 0,7%):

Pa holdas ealle, þa ieldstan men ealle mæste ðe to Bedanforda hierdo (Chronicle, an 914) – “І всі капітани, і майже всі перші люди, що належали Бедфорду”;

перед особовим займенником (before PerPro) (6; 0,58%):

Eall ic was mid bestemed, (The Dream of the Rood, 48) – “Увесь я був кров’ю вкритий”;

плаваюча (floating) (4; 0,38%):

Ac hit is eall weste, buton on feawum stowum stycsemælum wiciað Finnas (The voyages of Ohthere and Wulfstan, 4-7) – “І все там пустельно, зовні то тут, то там невеликі поселення є”;

конструкція *ealle of anum* (construction ealle of anum) (2; 0.2%):

Pa wæron adælede drihtnes mihtum || ealle of anum, þa he þas eorðan gesceop, (Genesis A,B, 218-219) – “Там були долини, які Господь зробив усі з однієї, коли землю створював”.

Виокремлення досліджуваних слів із тканини давніх текстів становить певні труднощі, оскільки одиниці такого типу часто утворюють неподільне ціле з фонетично легкими елементами, такими як прийменники, сполучники або вказівні займенники, які їх безпосередньо оточують (І.Р.Буніятова). Зокрема, у “Beowulf” нами було зафіксовано вживання давньоанглійської лексеми *ealfela*, що позначає *very many*, у “Cura Pastoralis” *unlyt, onlyt*, напр.:

двн.-англ. Hwilum cyninges þegn / guma giephlæden gidða gemyndig se ðe *ealfela* ealgesegeña / worn gemunde word oþer faud / soðe gebunden (Beowulf, 866-870);

англ. At times the kings thane, / a man / laden with fine speech, remembering songs, / he who *very many of* ancient traditions / recalled scores, found new words / bound in truth”;

“Час від часу тан короля, тобто людина, яка вміє гарно промовляти, пам’ятає пісні; він, великий знавець старовинних традицій, пригадав багато, знайшов нові слова, справжні”.

Для давньоанглійської мови характерна висока варіативність одиниць усіх мовних рівнів, що виявилось у графіці досліджених нами слів-квантифікаторів, напр., у випадку *двн.-англ. ælc, gehwylc, æghwylc, æghwa, gehwylc, gehwa*. Порівняльний аналіз матеріалу двох пам’яток (“Beowulf” та “Anglo-Saxon Chronicle”) засвідчує певну закріпленість форм вживання: *gehwylc* та *æghwylc* більшою мірою властиві мові “Beowulf”, тоді як для “The Parker Chronicle” характерне *ælc*. Це, очевидно, визначається екстралінгвальними чинниками, а також індивідуальним стилем скрибів.

Отже, фактичний матеріал писемних пам'яток давньоанглійського періоду дозволив виокремити такі дистрибуції протоквантифікаторів: предномінативна, предетермінативна, постномінативна, абсолютна, після та перед особовим займенником, номінативна, постдетермінативна, структурна позиція з родовим відмінком, з числівником, плаваюча. Синтаксичні позиції досліджуваних слів у реченні зближують їх з кількісними числівниками та прикметниками, а також з іменниками.

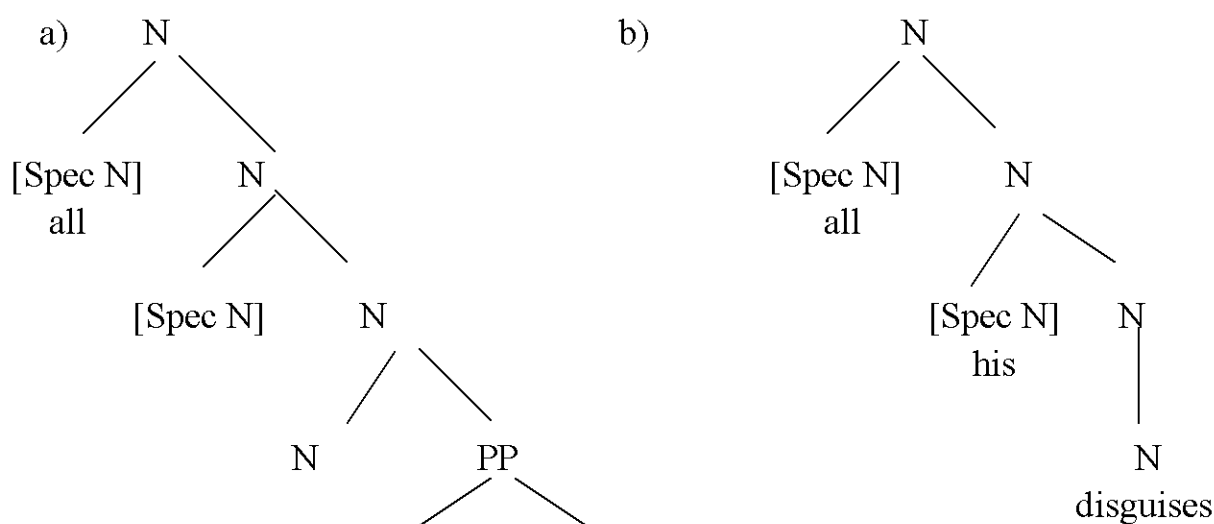
Розділ 3. “Клас слів-квантифікаторів у мові середньо- та ранньосередньовісній англійській мові”. У нашому дослідженні відслідковується подальший розвиток структурних моделей, характерних для середньовісньої англійської протоквантифікаторів, а саме: предетермінативна та постномінативна синтаксична дистрибуція протоквантифікаторів, а також виникнення протоквантифікатора з прийменником *of* (Q + Prep.of). Останнє дозволяє дійти висновку про те, що у цей період протоквантифікатори продовжують набувати характерних ознак свого класу, які і виокремлюють їх у XVI ст. з класу прикметників. Напр., предетермінативна дистрибуція протоквантифікатора *all* у трьох досліджуваних періодах є домінантною, пор.:

двн.-англ. Her Romane gesomnodon al þa goldhord þe on Bretene wæron (Chronicle, an 418) – “Цього року римляни зібрали запаси золота, що були в Британії”;

ср.-англ. And as soon as Merlin hadde seid the kyng, alle the tokenynges of the two dragons, he toke leve (Merlin 3, 41) – “Як тільки Мерлін розповів королю про всі знаки двох драконів, він повірив”;

р.-н.-англ. that any should be found wiser than his ancestors, but though they willingly let go all the good things that were among those of former ages (More Utopia 1, 9).

Відповідно до правил фразової структури квантифікатор *all* можна описати за допомогою наведених нижче схем (див. рис. 1):

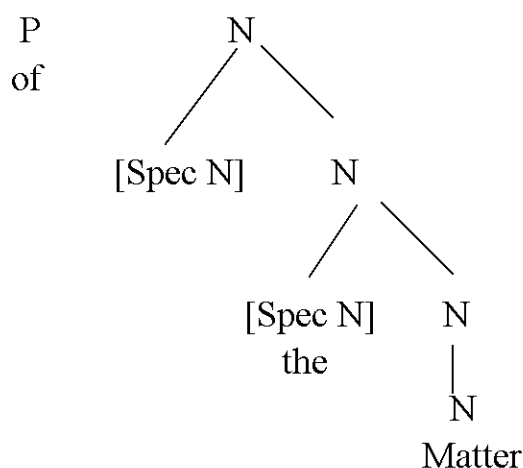

Рис. 1. Схема глибинної структури фраз із квантифікатором *all*

Наведене далі речення демонструє типову для початку середньоанглійського періоду (1205 р.) позицію *all*:

ср.-англ. alle heo wullet quellen (Brut, 38) – “усі вони страху бояться”,
тоді як інший приклад характерний для кінця періоду (1450 р.):

ср.-англ. and than shall we all be goode felawez ageyn (Paston letters, 414)
– “і потім ми всі знову будемо добрими друзями”.

Таким чином, у мові ранньоніованглійського періоду розташування квантифікатора у постпозиції до займенника стає загальнопоширеним явищем.

Ця зміна відбулася на тому часовому зрізі, щодо якого постулюють дію механізму радикальної реінтерпретації, оскільки граматична перебудова англійської мови позначилась на всіх мовних рівнях: фонологічному, морфологічному, лексичному, синтаксичному, що, зрештою, дало поштовх для її переходу від типу SOV- до SVO.

Предномінативна дистрибуція властива майже всім квантифікаторам, є нерелевантною для їх розмежування з класом прикметників, оскільки прикметникам вона притаманна протягом усіх трьох досліджуваних періодів.

Предетермінативна дистрибуція є тією характерною рисою квантифікаторів *all*, *both*, *half*, яка дозволяє виділити їх в окремий клас. До кінця XVI ст. прикметники втрачають такі дистрибуції, як предномінативну та постномінативну, що, на думку Д.Лайтфута, стає визначальним для всього класу квантифікаторів (Д.Лайтфут), однак матеріал нашого дослідження засвідчує, що явище це спорадичне.

Поява конструкцій **Q + Prep. of** у середньоанглійській період дозволяє твердити про поступове закріплення окремішнього статусу досліджуваного класу слів. Специфіка цього утворення як одного з діагностичних оточень квантифікаторів полягає в тому, що воно є єдиним, де квантифікатори виявляють регулярну сполучуваність з прийменником *of*. Ця модель зафіксована з усіма квантифікаторами, крім *several*. Середньоанглійські

прикметники іноді могли займати номінативну позицію, але до кінця XVI ст. вони її втрачають через певне синтаксичне обмеження – неможливість вживатися в позиції стрижневого конститuenta NP. На противагу прикметникам більшість квантифікаторів у вказаний період розвитку англійської мови закріплюють цю дистрибутивну ознаку.

До кінця XVI ст. слова-квантифікатори набувають притаманних їм диференційних синтаксичних ознак та отримують окремий частиномовний статус – утворюють клас квантифікаторів. Квантифікатори – це одиниці, які позначають невизначену кількість і мають у реченні притаманні тільки їм дистрибутивні ознаки.

У середньоанглійський період збільшення варіативних графем пояснюється інтенсивною діалектною дивергенцією мовних форм і відсутністю стандартизованої мови (писемність на всіх чотирьох діалектах). Водночас у ранньоновоанглійський період триває процес становлення національної літературної мови, що, зокрема, позначилось на досліджуваних словах. Пор.:

many – ср.-англ. *manu, menue, moni, monie, moni-enne; fela, feole*; р.-н.-англ. *manu, manie*; **none** – ср.-англ. *noon, none, no, nought, nane, nothinge*; р.-н.-англ. *none*; **much** – ср.-англ. *moche, michel, mucle, much*; р.-н.-англ. *much, moch*; **some** – ср.-англ. *som, somme, summe, sume*; р.-н.-англ. *some, som, etc.*

Кожен квантифікатор має своє, тільки йому притаманне семантичне оточення. Такі слова, як **all, each, every, much, either, little, more** можуть сполучатися з різними класами слів, переважно класами дієслів на зразок *verba declarendi, verba agitandi, verba sentiendi, verba vera, verba putandi, verba voluntaris, verba affectum* та іменників – *abstract nouns, class nouns, collective nouns, material nouns, proper nouns*. Однак оточення квантифікаторів **any, both, few, half, less, many, most, none, several, some** складають лише іменники різних лексико-семантичних груп.

Для досягнення іронічного ефекту або реалізації негативного значення квантифікатор *much* вживається в топікалізованій позиції речення, що зумовлює відповідний порядок слів QSV, напр.:

ср.-англ. Also michel he bar him one (Havelok the Dane, 816) – “Отже, багато він ніс йому один”.

Роль дієслівного інтенсифікатора не типова для протоквантифікатора *much* у мові давньо- та початку середньоанглійського періодів, оскільки найчастотнішим інтенсифікатором того часу було слово *swife*. Однак у матеріалі нашого дослідження виявлено випадки поєднання *much* із *swife* (дуже багато). З плином часу слово *swife* зникає, а *much* закріплюється в позиції модифікуючого конститuenta дієслівної фрази (VP). Кінець середньо- та початок ранньоновоанглійського періодів позначені збільшенням

частотності реалізації цієї функції в усьому континуумі, окрім північних діалектів, пор.:

ср.-англ. He letten bulden þe hallen swiðe muchele mid alle (Brut, 186) – “Він дозволив будувати зал багатьом”.

Характерне на початку розглядуваного періоду для всіх досліджуваних одиниць контактне розташування двох протоквантифікаторів **Pre-Q+Pre-Q** у середньо- та ранньоновоанглійській періоди поступово зникає, що підтверджує тезу про наявність перехідного періоду у формуванні класу слів-квантифікаторів.

Уваги заслуговує той факт, що двоїна, яка існувала в давньоанглійській мові, у наступних періодах зникає. Плеонастичні словосполучення типу *both two* або *both both* стали своєрідним засобом компенсації втрати формальних засобів її вираження, напр.:

ср.-англ. For bothe two, by my savacioun, concluden in multiplicacioun Ylike wel, whan they han al ydo; This is to seyn, they faillen bothe two (Ch.СТ Canon's, 295-298) – “Для них двох, і це завдяки моєму порятунку, прийшли до одного кінця шукаючи примноження; вони поїхали туди ж, коли зробили все, і що сказати, вони обидва провалилися, на жаль”.

Матеріал дослідження засвідчив поступовість процесу виникнення, розвитку та становлення класу слів-квантифікаторів, що узгоджується з теорією еволюції мовних змін.

ВИСНОВКИ

Становлення та зміст категорії кількості, будучи об'єктивним відображенням світу засвідчує значний прогрес у розвитку абстрактного мислення людини. У лінгвістиці ця категорія представлена як єдність двох протилежних понять: визначеної та невизначеної кількості. В мові невизначена кількість актуалізується за допомогою різноманітних лексико-граматичних засобів. Одним з них є слова-квантифікатори. Терміном “квантифікатор” (за О.Есперсеном) позначається одиниця, що є складником мовного поля кількості, центром якого є числівники, опорним для яких є сема числа, відсутня у квантифікаторів, унаслідок чого квантифікатори посідають місце на периферії цього поля.

Теоретичним підґрунтям дослідження є концепція радикальної реінтерпретації Д.Лайтфута. Запропонований ним механізм дозволяє з'ясувати причини змін мовної системи, що, зокрема, спричиняють утворення такої категорії, як квантифікатори. Історичний розвиток синтаксичних моделей з квантифікаторами, що відбувається за участю цього механізму, охоплює як глибинну, так і поверхневу структури.

Елементи, які історично передують оформленню квантифікаторів у окремих клас – протоквантифікатори – охоплюють такі слова, як *eal* (> англ.

all), *ænig* (> англ. any), *begen* (> англ. both), *gehwilc* (> англ. each), *gæhwæþer* (> англ. either), *ælc* (> англ. every), *fea* (> англ. few), *healf* (> англ. half), *lytel*, *lyt* (> англ. little), *manig* (> англ. many), *monig* (> англ. many), *mara* (> англ. more), *mæst* (> англ. most), *micel* (> англ. much), *mycel* (> англ. much), *nænig* (> англ. none), *sum* (> англ. some), *seuerall* (> англ. several). Виконане дослідження показує, що найуживанішою одиницею як у давньо-, так і в середньо- та ранньоновоанглійський періоди був *all*, найменш частотними – *less* та *few*.

У давньоанглійській мові морфологічні ознаки прикметників і протоквантифікаторів збігалися. Окрім того, прикметники в цей період мали такі дистрибуції, як предномінативна, предетермінативна, постномінативна, структурна позиція з родовим відмінком, номінативна, плаваюча. Що стосується протоквантифікаторів, в матеріалах дослідження виокремлені такі їх дистрибуції у давньоанглійській мові: предномінативна, предетермінативна, постномінативна, абсолютна, після та перед особовим займенником, номінативна, постдетермінативна, структурна позиція з родовим відмінком, з числівником, плаваюча. Синтаксичні дистрибуції зближують досліджувані одиниці з кількісними числівниками та прикметниками, а почасти і з іменниками.

Той факт, що в ранньоновоанглійський період прикметники втратили синтаксичні дистрибуції притаманні обом цим класам, спричинив виділення протоквантифікаторів у лексико-граматичний клас слів-квантифікаторів. Дистинктивними ознаками цього класу, зокрема, стали предетермінативна і номінативна дистрибуції, структурна позиція з прийменником *of*.

Слід також зазначити, що з розвитком субститута *one*, який став обов'язковим конститuentом ад'єктивної фрази, її суб'єктом, прикметники втратили свою здатність уживатися номінативно на противагу протоквантифікаторам, які протягом середньо- та ранньоновоанглійського періоду зберігають номінативну дистрибуцію. Предетермінативна дистрибуція є характерною для квантифікаторів *all*, *both*, *half*, структурна дистрибуція з прийменником *of* зафіксована з усіма квантифікаторами, крім *several*. Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що ця одиниця вперше фіксується в ранньоновоанглійській мові.

Підкреслимо, що протягом середньо- та ранньоновоанглійського періодів прикметники зазнали змін у структурі й втратили такі дистрибуції:

- предетермінативну;
- структурну модель з прийменником *of* у значенні родового партитивного;
- номінативну;
- постномінативну.

У той же час для квантифікаторів характерні вищезазначені дистрибуції, проте вони також зазнали певних змін у середньо- та на початку ранньоновоанглійського періоду, а саме, втратили:

- синтаксичну позицію як Det – Pre-Q – N;
- контактне вживання протоквантифікаторів моделі Pre-Q + Pre-Q;
- синтаксичну позицію Adj – Det – N, а натомість уможливилась їх синтаксична позиція з прийменником *of*.

Отже, сукупність таких ознак, властивих квантифікаторам, як сема невизначеної кількості, яка притаманна кожному досліджуваному конститuentу, спільні структурно-семантичні особливості та синтаксичні дистрибуційні закономірності, дає підстави для висновку про формування в ранньоновоанглійській мові цього класу слів, тоді як у попередні періоди такої сукупності ознак не фіксувалося.

Таким чином, слова-квантифікатори в англійській мові – це єдина гомогенна система, яка є особливим, спеціалізованим засобом вираження кількісних відношень, а ознака “невизначена кількість”, яка характеризує одиниці цієї групи, та властиві їм дистрибуції є основними критеріями виділення цих слів в окремий клас.

Проблема вивчення особливостей класу слів-квантифікаторів є перспективною для подальших досліджень. Отримані результати не вичерпуються проблематикою, висвітленою в роботі. Актуальним вважаємо вивчення цих слів у новоанглійській мові та на сучасному етапі англійської мови в текстах різного жанру, а також у типологічному аспекті.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. До питання про граматичний статус слів-квантифікаторів // Система і структура східнослов'янських мов: Зб. наук. пр. – К.: Знання України, 2005. – С. 8-12.
2. Синтагматика слів-квантифікаторів у давньоанглійській мові // Наука і сучасність: Зб. наук. пр. – К.: КНПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – С. 142-150.
3. Поява квантифікаторів як самостійного класу слів в історії англійської мови // Наукові записки: Зб. наук. пр. – Серія Філологія. – Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. – 2007. – №9. – С. 151-156.
4. До питання про категорію кількості // Матеріали регіонального конференц-семінару “Текст – текстолінгвістика, дискурс – дискурсознавство у світлі когнітології”: Зб. наук. пр. – Львів, 2005. – С. 100-103.
5. Що таке механізм реінтерпретації? // Матеріали ІХ наукової конференції викладачів та студентів “Актуальні проблеми лінгвістики та

методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі”. Вінниця, 12-13 квітня 2005 р. – Вінниця: ВДПУ, 2005. – С. 17-18.

6. Порівняння квантифікатора “*every*” із квантифікатором “*each*”: діахронний та синхронний аспекти // Матеріали IV Міжвузівської конференції молодих учених “Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур”. Донецьк, 1-3 лютого 2006 р. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – С. 13-15.

7. Синтаксична сполучуваність попередників квантифікаторів у давньоанглійській мові // Матеріали X наукової конференції “Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі”. Вінниця, 5-6 квітня 2006 р. – Вінниця: ВДПУ, 2006. – С. 8.

8. Особливості функціонування класу слів-квантифікаторів у середньоанглійській період // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції “Мови у відкритому суспільстві”. Чернігів, 13-14 жовтня 2006 р. – Чернігів: Віт-сервіс. – 2006. – С. 15-16.

9. Сполучувані характеристики слів-квантифікаторів у середньоанглійській мові // Матеріали науково-практичної конференції “Лінгвістика та лінгводидактика у сучасному інформаційному суспільстві”. Київ, 4-6 квітня 2007 р. – К.: Видав. центр КНЛУ, 2007. – С. 64-67.

АНОТАЦІЯ

Грачова І.Є. Становлення класу слів-квантифікаторів в англійській мові (VII-XVII ст.). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. – Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2007.

Дисертація присвячена дослідженню однієї з ключових проблем, пов'язаних з розбудовою частиномовних студій в історичній англістиці – становленню слів-квантифікаторів в англійській мові з VII по XVII ст., що пов'язане з дією механізму радикальної реінтерпретації. У межах дисертаційного дослідження розроблено поняття “протоквантифікатори” та “плаваючі квантифікатори”. Встановлено синтаксичні дистрибуції, що є діагностичними диференційними ознаками, які дозволяють виокремити досліджувані одиниці з-поміж інших частиномовних класів, зокрема розмежувати їх з омонімічними прикметниками. У давньо- та середньоанглійській мові намітилися лише тенденції становлення цього класу; в ранньоновоанглійській (XVI–XVII ст.) ці слова набувають нових характерних для них синтаксичних дистрибуцій, у тому числі предетермінативну, номінативну, структурну позицію з прийменником *of*. У дисертації також визначено граматичний статус слів-квантифікаторів і

висвітлено особливості їх структурної та семантичної сполучуваності у діяхронії.

Ключові слова: слова-квантифікатори, механізм радикальної реінтерпретації, протоквантифікатори, плаваючі квантифікатори, синтаксична дистрибуція, предетермінативна і номінативна дистрибуції.

АННОТАЦІЯ

Грачева И.Е. Становление класса слов-квантификаторов в английском языке (VII-XVII в.). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 – германские языки. – Киевский национальный лингвистический университет, Киев, 2007.

Диссертация посвящена изучению генезиса класса слов-квантификаторов в VII–XVII в. Вопросы, связанные с категориальным статусом в контексте их становления и утверждения в грамматической подсистеме английского языка, остаются на периферии исторических студий.

В современной лингвистике актуальна проблема распределения слов по частям речи. Семантические, морфологические и синтаксические характеристики, которые выделяют квантификаторы в самостоятельный класс на фоне других частей речи, оказались недостаточно четкими, что и обуславливает неопределенность их грамматического статуса в традиционных грамматиках.

В литературе существуют разные термины для обозначения этих слов, например, “количественные слова” (Л.В.Щерба), “квантитативы” (Т.П.Ломтев), “нумеративы” (Л.Г.Акуленко), “кванторные слова” (В.Г.Гак), в западной лингвистике используют термин “квантификаторы” (О.Эсперсен), а в логике – “кванторы”. Эти слова часто относят к числительным, неопределенным местоимениям, прилагательным или детерминативам.

В исследовании мы исходим из концепции Д.Лайтфута, которая ставит в основу становления класса слов механизм радикальной реинтерпретации. Единицы, которые предшествуют оформлению квантификаторов в отдельный класс, называемые протоквантификаторами, составляют такие слова, как *eal* (> англ. all), *ænig* (> англ. any), *begen* (> англ. both), *gehwilc* (> англ. each), *gæhwæper* (> англ. either), *ælc* (> англ. every), *fea* (> англ. few), *healf* (> англ. half), *lytel*, *lyt* (> англ. little), *manig* (> англ. many), *monig* (> англ. many), *mara* (> англ. more), *mæst* (> англ. most), *micel* (> англ. much), *mycel* (> англ. much), *nænig* (> англ. none), *sum* (> англ. some), *seuerall* (> англ. several). Синтаксическая дистрибуция – это основной диагностический признак, который позволяет выделить данный класс слов среди других классов, в особенности отмежевать его от омонимичных прилагательных.

В древне- и среднеанглийском языке намечаются тенденции их становления, а в XVI в. они уже существенно отличаются от прилагательных и выделяются в лексико-грамматический класс, поскольку исчезают старые, а появляются новые дистрибуции, характерные именно для них. Фактический материал исследования показывает, что предетерминативная и постноминативная дистрибуции, а также появление протоквантификатора со структурным элементом *of* на протяжении среднеанглийского периода дают право утверждать, что к XVI ст. эти единицы приобретают дистинктивные признаки. Сема неопределенного количества, которая присуща каждому исследуемому конституенту, структурно-семантические особенности и общие синтаксические дистрибутивные закономерности в XVI ст. дают основание для вывода о том, что в ранненовоанглийском языке – это отдельный класс, в отличие от состояния в предыдущем периоде.

Слова-квантификаторы – это единая система с особым, специальным способом выражения количественных отношений, а признак неопределенного количества, как и синтаксические дистрибуции, которые характеризуют единицы этой группы, являются основными принципами для выделения их в отдельный класс.

Ключевые слова: слова-квантификаторы, механизм радикальной реинтерпретации, протоквантификаторы, плавающие квантификаторы, синтаксическая дистрибуция, предетерминативная и номинативная дистрибуции.

RESUME

Grachova I.E. Formation of Quantifiers in English (7th – 17th centuries).
– Manuscript.

Dissertation for a candidate degree in Philology in speciality 10.02.04 – Germanic Languages. – Kyiv National Linguistic University, Kyiv, 2007.

This thesis addresses one of the topical issues related to the theory of parts of speech development in historical studies in English – the formation of quantifiers (7th – 17th c.), which is viewed from radical re-analysis perspective. In the dissertation the notions of “pre-quantifiers” and “floating quantifiers” have been examined. The basic syntactical distributions of this class of words have been researched as its diagnostic features which help to differentiate the pre-quantifiers among other lexico-grammatical units including homonymous adjectives. The tendencies of distinguishing this class of words were traced in Old and Middle English; in Early New English (16th – 17th c.) quantifiers started to demonstrate new distributional characteristics such as predeterminative, nominative, structural position with the preposition *of*. In the given research the grammatical status of quantifiers has been also identified and

the peculiarities of their structural and semantic combinations have been revealed in the diachronic aspect.

Key words: quantifiers, reanalysis, pre-quantifiers, floating quantifiers, syntactic distributions, predeterminative and nominative distributions.